

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента,
професора кафедри теорії та методики постановки голосу
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського**

УДУ імені Михайла Драгоманова

Жигінас Тетяни Володимирівни

на дисертаційну роботу Го Сяофен

**«Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової
та диригентсько-хорової діяльності за поліфункціональним підходом»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань

01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дослідження.

На сьогодні цілком очевидними є потужні зміни освітньої парадигми в Україні. Характерною ознакою змін в освіті є кардинальні процеси які стали поштовхом до побудови новітньої освітньої політики стратегічно спрямованої на подолання глобальної кризи, яку переживає весь цивілізований світ та тих змін, які відчуває сучасна педагогічна спільнота покликана до збереження здобутків та комплексної передачі набутого ціннісного досвіду наступним поколінням.

Наукова спільнота активно звертається до актуалізованих часом проблем у полі мистецької освіти, осягаючи подальші трансформації та інновації, й зауважує на необхідності подбати про збереження сутнісного й актуального, не втрачаючи надбаних здобутків, перспективу розвитку освітніх процесів у глобалізаційних умовах завдяки уведенню оновлених універсальних підходів.

У зоні відповідальності сучасних освітян є кадрове забезпечення соціуму фахівцями універсального характеру, здатних до багатофункціональних виявів, нестандартного мислення, креативного творчо-педагогічного підходу, відповідального й усвідомленого впливу на підростаюче покоління.

Згідно провідної ідеї дослідження Го Сяофен, вокально-фахова і диригентсько-хорова готовність майбутніх учителів музичного мистецтва

формується завдяки оволодінню різними виконавськими манерами й техніками, вміннями гнучкого і творчого застосування набутих навичок, відповідно до різних педагогічних контекстів і стильових особливостей репертуару, які стають фактором сприяння вдосконаленню фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. При цьому забезпечуються додаткові важелі педагогічно-доцільного впливу, зокрема, спрямованість фахівців на репрезентацію набутих компетентних фахових наративів у подальшій педагогічній діяльності.

Го Сяофен обґрунтовано наукову відповідність звернення до комплексу наукових підходів для розроблення методики підготовки майбутніх фахівців до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності, а саме: поліфункціонального як наскрізного, рефлексивного, інтегративного, технологічного, інноваційного підходів. Цілком слушним є визначення поліфункціонального підходу як наскрізного, обумовленого багатовекторністю вокально-професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, а також прагненням дослідника надати більшої ефективності й динамічності освітньому процесу шляхом узгодження мети, кореляції змісту й методів вокальної та хорової підготовки здобувачів, визначенню суттєвих споріднених і відмінних особливостей між сольними й колективно-виконавськими вокальними навичками та налагодженню міждисциплінарної координації шляхом формування умінь їх гнучкого та творчого застосування, відповідно до потреб мінливої педагогічної дійсності.

У дослідженні Го Сяофен визначено педагогічні принципи реалізації зазначених методологічних підходів: стильової координації змісту підготовки, яка здійснюється в комплексі фахових дисциплін вокально-фахового та диригентсько-хорового циклів; рефлексивно-усвідомленого ставлення студентів до процесу оволодіння спільними й відмінними сольними та вокально-хоровими виконавськими навичками; алгоритмовано-варіативного формування виконавсько-інтонаційних навичок сольного й хорового співу; імплементації інтегрованих знань і досвіду, набутих на різних дисциплінах, у самостійно-пізнавальні та творчі форми фахової діяльності; взаємодоповнення традиційних

та інноваційних методів і технологій скоординованої підготовки до вокальної та диригентсько-хорової діяльності.

Вищезазначене надає нам можливість визнати актуальність та теоретико-практичну цінність представлених матеріалів дисертаційного дослідження Го Сяофен на тему: «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності за поліфункціональним підходом».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обрана проблема та реальний фактаж має високий ступінь достовірності результатів представлених у дослідженні Го Сяофен.

У першому розділі дисертаційного дослідження обґрунтовано теоретичні основи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності, представлено зміст підготовки майбутнього вчителя; визначено сутність фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва й змістову специфіку властивих їм функцій, які полягають в організації освітнього процесу на уроках музичного мистецтва та здійсненні позакласної роботи.

Зокрема, Го Сяофен сформульовано визначення досліджуваного феномена, як педагогічного процесу, що ґрунтується на створенні необхідних педагогічних умов для оволодіння знаннями, практичними вміннями та здатністю до компетентної фахової діяльності, спрямованої на прищеплення школярам ціннісно-художнього ставлення до музичного мистецтва і спонукання до особистої музично-творчої самореалізації.

Го Сяофен конкретизовано зміст підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до фахової діяльності, під яким розуміється процес отримання знань, набуття практичних умінь і навичок у комплексі психолого-педагогічних, музично-теоретичних, вокально-хорових, інструментально-виконавських та методичних дисциплін, їх інтеграції й практичного закріплення в процесі педагогічної практики та проведенні позанавчальних виховних заходів; як

систему форм, методів і технологій, спрямованих на формування готовності вчителя-музиканта до складної поліфункціональної діяльності.

Виявлено сутність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності на засадах поліфункціонального підходу, яка трактується Го Сяофен як процес, спрямований на скоординоване формування у здобувачів виконавської майстерності в галузі сольного й колективного співу та набуття здатності до вокального виховання учнів і керівництва шкільними хоровими колективами.

Го Сяофен слушно акцентовано, що підготовленість здобувачів до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності розуміється як особлива, цілісно-професійна властивість особистості, утворена в результаті набуття майбутнім фахівцем морально-психологічної готовності до ефективного забезпечення освітньої діяльності в галузі музичного мистецтва, оволодіння сукупністю інтегрованих знань, вмінь і навичок у сфері сольного співу й вокально-хорового мистецтва, здатності до художньо-ціннісної орієнтації у мінливому соціокультурному й мистецькому просторі та постійного фахового самовдосконалення.

Го Сяофен зауважено, що оволодіння заявленими різновидами викладацької діяльності забезпечує підготовленість майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності, зрозумілу як прояв цілісно-професійної властивості особистості, що утворюється в результаті набуття майбутнім фахівцем морально-психологічної готовності до ефективного забезпечення освітньої діяльності в галузі музичного мистецтва, оволодіння сукупністю інтегрованих знань, умінь і навичок у сфері сольного співу й вокально-хорового мистецтва, здатністю до постійного фахового самовдосконалення.

У другому розділі дисертаційного дослідження Го Сяофен обґрунтовано методологічні основи підготовки майбутніх фахівців до вокальної й диригентсько-хорової діяльності за поліфункціональним підходом, визначено

педагогічні умови, впровадження яких забезпечує ефективність процесу такої підготовки.

Відмічаємо доцільність уведених та застосованих наукових підходів: поліфункціонального, рефлексивного, інтегративного, технологічного, інноваційного та їх реалізації на засадах пропонованих дослідником принципів: міждисциплінарної координації змісту освіти в комплексі фахових дисциплін (зокрема – сольного, ансамблевого й хорового співу, диригування, сольфеджіо); рефлексивно-усвідомленого ставлення студентів до процесу оволодіння вокально-фаховими та диригентсько-хоровими навичками; інтеграції знань і досвіду, набутих на різних дисциплінах, у самостійно-пізнавальній і творчій діяльності; алгоритмовано-варіативного формування виконавсько-інтонаційних навичок сольного й хорового співу; взаємодоповнення традиційних та інноваційних методів і технологій скоординованої підготовки до вокальної та диригентсько-хорової діяльності.

У цьому розділі дослідження Го Сяофен також обґрунтовано педагогічні умови забезпечення результативності процесу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності, а саме: стимулювання відповідального ставлення до оволодіння здатністю діяти в межах багатфункціональної вокально-фахової діяльності; налагодження міждисциплінарної координації, спрямованої на гармонізацію сольної та вокально-хорової підготовки майбутніх фахівців; спонукання студентів до постійного самовдосконалення та творчої реалізації результатів поліфункціональної підготовки в різних видах фахової діяльності.

У третьому розділі дисертаційного дослідження Го Сяофен представлено методику та результати діагностики рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до важливих аспектів їхньої багатпрофільної фахової діяльності (вокально-фахового та диригентсько-хорового різновидів). Робота здійснювалася поетапно: за підготовчо-організаційним, та трьома формувальними етапами.

Для виявлення рівнів підготовленості здобувачів до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності Го Сяофен обґрунтовано критерії й показники оцінювання якості прояву кожного структурного компоненту означеного феномена, відповідно: мотиваційно-ціннісний компонент вивчався за мобілізаційно-особистісним критерієм з показниками: міра усвідомлення специфіки сольного та вокально-хорового мистецтва; міра зацікавленості в оволодінні специфікою фахово-вокальної та вокально-хорової діяльності; міра сформованості фахово-особистісних властивостей майбутніх учителів музичного мистецтва; когнітивно-кумулятивний компонент досліджувався за компетентнісно-гностичним критерієм з показниками: ступінь ерудованості в галузі вокального й вокально-хорового мистецтва; міра компетентності в галузі аналізу й інтерпретації вокального та хорового репертуару; міра психолого-педагогічної та методичної компетентності в галузі навчання вокального й хорового мистецтва; виконавсько-стильовий компонент аналізувався за компетентнісно-практичним критерієм з показниками: міра володіння майстерністю сольного виконавства різностильового репертуару; міра володіння навичками виконання хорових творів різного стилю; міра володіння диригентсько-репетиційними вміннями в роботі над різностильовим репертуаром; фахово-творчий компонент аналізувався за результативно-творчим критерієм з показниками: міра методичної винахідливості у підготовці творів для практичної роботи із співаками як солістами і хоровими виконавцями; здатність до впровадження сучасних технологій у підготовці до поліфункціональної фахової діяльності; володіння музично-творчими навичками та здатністю до винахідливості в процесі педагогічної діяльності.

Відзначимо практичну цінність розроблених і апробованих автором дослідження оригінальних навчальних ситуацій і діагностичних завдань, в яких реципієнти виявляли свою вокально-виконавську майстерність.

Узагальнення отриманих у процесі діагностування даних дозволило Го Сяофен визначити чотири рівні підготовленості майбутніх фахівців до вокально-

фахової та диригентсько-хорової діяльності: індіферентно-поліфункціональний; пошуково-фрагментарний; пошуково-самостійний і творчо-результативний рівні.

За результатами констатувального експерименту Го Сяофен виявлено, що переважна кількість респондентів знаходилася на індіферентно-поліфункціональному та пошуково-фрагментарному рівнях підготовленості до фахової діяльності в галузі вокального й хорового мистецтва.

Під час формувального експерименту Го Сяофен здійснено перевірку ефективності педагогічних умов і методів підготовки студентів до паралельного оволодіння вокально-фаховою та диригентсько-хоровою діяльністю за настановними положеннями наскрізного поліфункціонального підходу, а також рефлексивного, інтегративного, технологічного та інноваційного підходів за трьома етапами: настановно-мобілізаційним, методико-коригувальним і результативно-творчим.

На першому етапі Го Сяофен застосовано інтерактивні методи, майстер-класи, самостереження, самоаналіз, самооцінку й самозвіт. Впроваджувались також різні форми активізації міждисциплінарних зв'язків, зокрема: спеціально розроблені форми міждисциплінарної координації, засоби інтегрування споріднених знань, методику алгоритмованого варіювання вокально-фонаційних навичок, широке впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Вартують розроблені Го Сяофен спеціальні завдання, до яких респондентів долучали на другому етапі формувального експерименту, спрямовані на формування самостійності мислення здобувачів і прояв ініціативи й винахідливості, вільне володіння навичками вокального музикування у різних манерах, удосконалення фахово-цінних особистісних властивостей респондентів шляхом застосування технологій самонавіювання, здатності відтворювати «подумки» власну інтерпретаційно-виконавську модель і застосувати комплекс сучасних технологій (нотно-графічних програм, можливостей мультимедійної дошки, дистанційно-комунікативних засобів і відео-медійних технологій, освітньо-електронних ресурсів, педагогічного контенту соціальних мереж).

Логічним завершенням експериментальної частини дослідження стало впровадження здобувачами набутих вмінь і навичок у площину практичної діяльності шляхом включення у ділові ігри, розроблення методичних посібників і рекомендацій, проведення фрагментів занять з вокалу й хорового диригування.

Дані, отримані Го Сяофен у другому діагностичному зрізі, дозволили встановити, що впроваджена методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності за поліфункціональним підходом сприяла досягненню здобувачами експериментальної групи суттєво більш високих результатів, порівняно з даними, отриманими в контрольній групі, що свідчить про її ефективність.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

Наукова новизна дослідження простежується завдяки визначенню сутності та структури поліфункціональної підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності в їх цілісності та взаємозв'язку; в обґрунтованій структурі означеного феномена в єдності мотиваційно-ціннісного, когнітивно-кумулятивного, виконавсько-стилістичного, фахово-творчого компонентів та його формування на засадах наукових підходів: поліфункціонального, рефлексивного, інтегративного, технологічного, інноваційного; у визначенні педагогічних принципів: - стильової координації змісту підготовки, яка здійснюється в комплексі фахових дисциплін вокально-фахового та диригентсько-хорового циклів; - рефлексивно-усвідомленого ставлення студентів до процесу оволодіння спільними й відмінними сольними та вокально-хоровими виконавськими навичками; - алгоритмовано-варіативного формування виконавсько-інтонаційних навичок сольного і хорового співу; - імплементації інтегрованих знань і досвіду, набутих на різних дисциплінах, у самостійно-пізнавальні та творчі форми фахової діяльності; - взаємодоповнення традиційних та інноваційних методів і технологій скоординованої підготовки до вокальної та диригентської-хорової діяльності; у обґрунтованих педагогічних умовах успішного виконання завдань дослідження – стимулювання в учасників освітнього процесу відповідального ставлення до проблеми одноразового

формування навичок сольного й хорового співу; забезпеченні міждисциплінарної координації у формуванні навичок сольного й вокально-хорового виконавства; спонукання студентів до творчої реалізації результатів поліфункціональної вокально-хорової підготовки в різних видах фахової діяльності.

Го Сяофен уточнено сутність поняття «виконавська манера» та сутнісні характеристики її прояву у вокальному й хоровому мистецтві; удосконалено методика підготовки студентів до викладання уроків музичного мистецтва та позашкільної діяльності, розроблено модель підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової діяльності за поліфункціональним підходом. Подальшого розвитку набула методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до багатофункціональної фахової діяльності.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні результати дисертації висвітлено у 8 публікаціях, з яких 4 статті в наукових фахових виданнях України, одна з них у співавторстві, та 4 статті – апробаційного характеру (видані українською та англійською мовами). Всі зазначені джерела відповідають заявленій тематиці.

Відмічаємо й особистий внесок Го Сяофен у всіх публікаціях, написаних у співавторстві.

5. Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні діагностичної методики виявлення рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності; обґрунтуванні рівневих характеристик прояву досліджуваного феномена, розроблених методах і технологіях їх удосконалення за поліфункціональним підходом, які доцільно впроваджувати на заняттях з постановки голосу/вокалу, хорового диригування, хорового співу, під час педагогічної практики, в різних формах позашкільної музично-освітньої діяльності, зокрема – у закладах неформальної освіти і в роботі з дитячими хоровими колективами. Пропонована Го Сяофен методика також може застосуватися в умовах підвищення кваліфікації фахівців даного профілю загальноосвітніх закладів і дитячих закладів

неформальної освіти, з метою професійного самовдосконалення майбутніх учителів музичного мистецтва.

Таким чином, вважаємо за доцільне визнати наукову новизну та практичну цінність представленої дисертації Го Сяофен і отриманих у процесі дослідження наукових результатів, підтверджених ефективністю експериментального впровадження авторської методики.

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Відзначаючи наукову вартість і практичну значущість дисертаційного дослідження Го Сяофен, слід висловити певні зауваження/побажання.

1. У дослідженні досить чітко просліджується системність будови освітнього процесу, забезпечена міждисциплінарними зв'язками, координацією змісту робочих програм і споріднених вокально-формувальних завдань, тому вважаємо, що було б доречно визначити серед наукових підходів і системний підхід, концептуальні положення якого впроваджено у формуальному експерименті.

2. Одним із показників оцінки рівнів підготовленості до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності за пізнавально-компетентнісним критерієм визначено міру володіння респондентів навичками аналізу й інтерпретації вокального та хорового репертуару. На наш погляд, це досить самостійні й показові ознаки сформованості пізнавально-компетентнісного критерію і вони мали б бути відображені в різних показниках.

3. У роботі відзначено, що студентів навчали методам самонавіювання, релаксації, технологій самовдосконалення уваги, вивільнення від надлишкового психологічного та м'язового напруження, зміцнення впевненості у своїх власних можливостях, налаштованості на позитивні результати своєї діяльності тощо, натомість, методика їх впровадження в освітній процесі у тексті дисертації докладно не представлена.

4. У тексті зустрічаються поодинокі граматичні недоліки.

На нашу думку, зазначені вище зауваження/побажання не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної Го Сяофен дисертаційної роботи, якій

притаманні глибина розкриття сутності проблеми, наукова новизна, високий теоретико-методологічний рівень, оригінальність представленої авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності за поліфункціональним підходом».

Висновок. Дисертаційна робота Го Сяофен «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової та диригентсько-хорової діяльності за поліфункціональним підходом» є цілісним, завершеним науковим дослідженням на актуальну тему, виконане автором самостійно й підтвержене новими науково-обґрунтованими результатами, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має прогресивне значення для розвитку теорії та методики музичної освіти.

Дисертаційна робота **Го Сяофен** відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, **Го Сяофен** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії
та методики постановки голосу
факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського
Українського Державного університету
імені Михайла Драгоманова

